

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 9, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК: 332.1:338.48

Д. В. Круковський,
здобувач, Херсонський Державний Аграрний Університет

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІЙ СФЕРІ

D. V. Krukovskiy,
Researcher, Kherson State Agricultural University

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PRINCIPLES DEVELOPMENT AND IMPROVEMENT OF IN THE TOURISM AND RECREATION

У статті розроблені організаційно-економічні засади розвитку та удосконалення діяльності туристичних підприємств. Визначено інструменти та засоби покращення їх основних елементів – організації господарювання та надання послуг, оподаткування, цінової політики щодо вартості туристичного продукту та собівартості діяльності у цілому.

The paper developed organizational and economic principles that improve the operation of tourism enterprises. Definitely instruments and tools to improve their basic elements - organization and provision of management services, taxation and pricing policies on the value of the tourism product and the cost of the whole.

Ключові слова: удосконалення, розвиток, діяльність, туристично-рекреаційна сфера, інновації, туристичний продукт, конкурентоспроможність, організаційно-економічні засади.

Keywords: improvement, development activities, tourism and recreation, innovation, tourism product, competitiveness, organizational and economic principles.

Постановка проблеми. Питання обґрунтування та забезпечення ефективної туристичної діяльності в Україні, розробки організаційно-економічних засад господарювання та управління туристичними підприємствами в умовах конкурентного ринкового середовища є досить актуальні. Пріоритетна роль організації та управління розвитком туристичних підприємств, їх державна підтримка та регулювання визначаються вимогами національної економічної політики щодо соціально-економічної гармонізації регіонів у напрямі посилення соціальної та екологічної направленості, активізації підприємництва та приватної ініціативи, формування середнього класу та покращення умов життя населення, розвитку нових видів діяльності та модернізації існуючих. Це буде сприяти також підвищенню продуктивності зайнятості населення, формування конкурентоспроможної національної економіки в цілому. Вказане особливо актуальне для регіонів, які мають значний туристично-рекреаційний потенціал, надлишок трудових ресурсів або потребують зміни галузевої структури господарювання з метою зменшення техногенного навантаження на довкілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз та обґрунтування вирішення проблем формування та реалізації організаційно-економічних засад діяльності туристичних підприємств, управління їх розвитком відображено у працях вітчизняних дослідників. Серед них М. Ігнатенко, О. Коротич, В. Малиновський, А. Мельник, А. Никифоров, О. Оболенський, Р. Рудницька, О. Сарапіна. Проте подальшого вивчення потребують питання цінової політики у туристичній галузі, розвитку малого підприємництва та бізнесу, оподаткування туристичної діяльності, кластеризації підприємств галузі та інституційного забезпечення вказаних процесів. Важливе значення має також обґрунтування інноваційно-інвестиційних складників організаційно-економічного механізму господарювання, підвищення якості надання туристичних послуг та конкурентоспроможності вітчизняного туристичного продукту.

Постановка завдання. Метою статті є визначення складу та особливостей організаційно-економічних засад діяльності туристичних підприємств, виявлення проблем їх забезпечення та реалізації, обґрунтування засобів та інструментів удосконалення з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності туристичної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливими складниками організаційно-економічних засад діяльності туристичних підприємств є наступні:

Інституційні та нормативно-правові складові функціонування туристичних підприємств розробляються і впроваджуються центральними та місцевими органами влади, галузевими структурами, громадськими організаціями і передбачають загальну організацію та правову регламентацію туристичної діяльності, створення сприятливого нормативно-правового поля для всіх суб'єктів рекреаційно-туристичного комплексу.

Сьогодні питання розвитку туризму та його складових в Україні регламентуються низкою законодавчих актів. Зокрема, Указом Президента України від 10.08.1999 № 973 "Про основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року" передбачено залучення приватного сектора, особливо у сільській місцевості, до рекреаційно-туристичного підприємництва та підсобної діяльності у сфері туризму. Проте вказана діяльність потребує удосконалення, оскільки на практиці має перешкоди у вигляді недостатнього інвестиційного забезпечення, слабого моніторингу ринку, поганої інформованості громадян, підприємців, інвесторів.

Фінансово-кредитні складові як організаційно-економічні засади господарювання у туристичній галузі спрямовані на створення сприятливого кредитного середовища для розвитку підприємницької діяльності через запровадження мікрокредитування, пільгове кредитування суб'єктів рекреаційно-туристичного бізнесу, державне субсидювання, лізинг, тренінги з фінансово-кредитних питань для працівників туристичних підприємств [3]. Важливе значення має розробка відповідних інноваційно-інвестиційних проектів та бізнес-планів. На регіональному рівні мова може йти про відповідні цільові програми фінансової та інвестиційної забезпечення туристичної діяльності.

Зокрема, на заходи програми "Фінансова підтримка розвитку туризму в Україні" передбачено видатки у 2012 році в обсязі понад 20 млн. грн., що на 0,4 млн. грн. більше від асигнувань на цю мету, передбачених у 2010 році. Зазначені кошти передбачено направити на популяризацію туристичних можливостей України, інформування вітчизняної та світової громадськості про розвиток туристично-рекреаційної сфери держави, формування іміджу України як туристичної держави, на залучення іноземних туристів в Україну. Забезпечується підтримка розвитку різних видів туризму, зокрема сільського. Ще у минулий період було прийнято розпорядження Кабміну від 3 липня 2006 р. № 373-р «Про затвердження плану заходів щодо державної підтримки розвитку сільського туризму на 2006-2010 рр.».

Велика діяльність у цьому аспекті була здійснена під час підготовки та проведення в Україні чемпіонату Європи з футболу "Євро 2012". Інвестиції були направлені на будівництво або реконструкцію спортивних споруд, шляхів сполучення, готелів, закладів громадського харчування, туристичних atrakцій та інноваційній основі. Особливо значні інвестиції та обсяги фінансування були направлені у регіони безпосередніх спортивних заходів – міста Київ, Донецьк, Львів та Харків. Відповідної роботи потребують й інші регіони країни, враховуючи їх соціально-економічні особливості, господарську спеціалізацію та туристичну специфіку.

Для гарантованої підтримки туристичних потоків в Україну необхідно різко активізувати інформаційну діяльність щодо рекламування туристичного потенціалу підприємств у країні та за кордоном. Акцент належить спрямувати на рекламу унікальних природно-кліматичних ресурсів, екскурсійних програм, гостинності населення, недорогих послуг проживання, наявності в достатній кількості екологічно-чистих продуктів харчування. Особлива увага зосереджується на розширенні екскурсійних, культурних, розважальних програм і заходів [4].

Для забезпечення сталого розвитку туристичної сфери в умовах поглиблення відносин між Україною і ЄС, її вступом до СОТ, необхідне підвищення якості національних та місцевих пропозицій до рівня міжнародних стандартів і розширення ринків збуту. Виконання цих двох головних завдань потребує державної підтримки за двома основними напрямками: залучення туристів на вибраних цільових ринках (рекламно-інформаційна діяльність, зокрема виставкова, створення інформаційних центрів, створення національного туристичного інтернет-порталу, відповідних сайтів та сторінок в соціальних мережах); приведення національних нормативів, стандартів безпеки, якості товарів і послуг у відповідність до міжнародних.

Податкові інструменти передбачають оптимізацію кількості та величини податків для підприємств туристично-рекреаційної сфери, надання податкових пільг під конкретні проекти, які спрямовані на розв'язання регіональних і соціальних проблем, при приватному інвестуванні у туристичну діяльність. До них належать: податкове регулювання, оптимізація кількості і величини податків у туристично-рекреаційній діяльності; створення сприятливих умов для залучення інвестицій та здійснення інновацій; бюджетне фінансування національних програм розвитку рекреації та туризму; надання податкових пільг для розв'язання проблем соціального та екологічного туризму, утворення відповідних регіональних кластерів.

Державно-адміністративні важелі управління ринковою моделлю господарювання з елементами державного регулювання розвитку та активізації сфери туризму на загальнодержавному та регіональному рівнях (складові – стратегічне планування, підтримка зовнішньоекономічної діяльності, наукові дослідження ринку туристичних послуг, охорона відтворення рекреаційних ресурсів, гарантування захисту та безпеки туристів, контроль за якістю послуг, кадрове забезпечення туристичних підприємств) відіграє велику роль в організації та управлінні туристичних підприємств.

З підвищенням значення туристичної діяльності в економіці країни, посилення конкуренції на міжнародному ринку туристичних послуг участь держави в управлінні туристичною галуззю повинна зростати. В Україні туризм визнано однією з ключових галузей національної економіки, що регламентовано у низці нормативно-правових документів. Так, у Законі України “Про туризм” зазначено, що держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки і створює сприятливі умови для туристичної діяльності [1]. Відповідно, це вимагає особливих підходів до управління туристичними підприємствами. Сучасні умови розвитку світової глобалізованої економіки вимагають особливих підходів визначення структури їх організаційного забезпечення.

Для України, на сучасному етапі ринкових перетворень, необхідність формування конструктивної туристичної політики набуває дедалі більшої актуальності [2]. Ми вважаємо доцільним моделювання туристичної діяльності на засадах сценарного прогнозування, стратегічного планування. Його результати можуть бути відображені комплексним документом, який містить аналітичну і прогнозу інформацію, обґрунтування систему заходів і проектів, передбачених для виконання державними органами, іншими зацікавленими структурами - учасниками ринку туристичних послуг. В якості мети державної туристичної політики визначено: формування конкурентоспроможної туристично-рекреаційної діяльності, направленої на всебічне задоволення потреб вітчизняних і зарубіжних споживачів туристичного продукту, що сприятиме розвитку економіки країни шляхом збільшення робочих місць, бюджетних і валютних надходжень, збереження культурної та природної спадщини регіонів, розбудови відповідної інфраструктури.

Висновки. У теорії та практиці господарювання та надання послуг організація діяльності туристичних підприємств має велике соціально-економічне значення. Основними складниками організаційно-економічних засад їх функціонування визначені: інституційно та нормативно-правові складові, фінансово-кредитні елементи, податкові інструменти, державно-адміністративні важелі. Для підвищення ефективності та конкурентоспроможності туристично-рекреаційної діяльності особливе значення має удосконалення фінансово-кредитних та податкових інструментів з метою активізації підприємництва та збільшення капіталізації туристичних підприємств, у т. ч. на міжнародному ринку туристичних послуг, зниження собівартості та підвищення якості туристичного продукту, зростання фінансово-економічної стійкості та дохідності суб'єктів господарювання у туризмі.

Список використаних джерел

1. Ігнатенко М.М. Проблеми та перспективи розвитку сільського туризму в Україні / М.М. Ігнатенко // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького. – Серія «Економічні науки». – Т. 12, № 1 (43). – Львів, 2010. – С. 252 – 255.
2. Концепція розвитку туризму і курортів в Україні [Електронний ресурс] : проект – Режим доступу : <http://tourism.gov.ua/doc.aspx?id=411>
3. Сарапіна О.А. Еколого-економічні напрями підвищення якості послуг в рекреаційній зоні/ О.А. Сарапіна, Т.А. Пінчук// Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць. – Херсон: ХДАУ, 2007. – Вип. 49. – С.219-227.

References

1. Ignatenko M.M. (2010), “Problems and prospects of development of rural tourism in Ukraine”, Naukovyj visnyk L'vivskoho natsional'noho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohij im. S.Z. Hzyhys'koho, Seriya “Ekonomiczni nauky”, vol. 1, no. 43, pp. 252 - 255.
2. <http://tourism.gov.ua/doc.aspx?id=411>
3. Sarapina O.A. (2007), “Ecological and economic trends improve services in the recreational area”, Tavrijs'kyj naukovyj visnyk: Zbirnyk naukovykh prats', vol. 49, pp. 219-227.

Стаття надійшла до редакції 13.09.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"